

fundsøkonomiske udvikling, som belyser de valgmuligheder, de politiske myndigheder står overfor ved tilrettelæggelsen af de offentlige investeringsprogrammer og den del af den økonomiske politik, hvis formål og virkninger kun kan vurderes i det lange tidsforløbs perspektiv.

Ved udarbejdelsen af sektorplanerne indgår der imidlertid på et meget tidligt tidspunkt i planlægningsprocessen en stillingtagen til såvel dimensioneringen som placeringen af de enkelte offentlige anlæg. Til grund for en stillingtagen til disse problemer må bl. a. lægges en lokaliseringspolitik. Den oversigtlige fysiske planlægning udgør derfor både en nødvendig forudsætning for og et supplement til den økonomiske planlægning.

Et supplement er den, for så vidt det må påhvile den oversigtlige fysiske planlægning at opstille oversigtsplaner og principielle retningslinier for udnyttelsen af landets areal og lokaliseringen af vigtige offentlige anlæg som grundlag for fastlæggelsen i den regionale og kommunale planlægning af arealer til byformål og byggemodning, til sommerhusområder og til sikring af større sammenhængende arealer til rekreative og andre naturfredningsmæssige formål.

Til yderligere illustration af den omhandlede problematik skal nævnes nogle konkrete eksempler:

a. Byvæksten repræsenterer med alle dens følgeinvesteringer i tekniske anlæg og offentlige institutioner et samlet investeringsbehov, som beslaglægger en væsentlig del af den kapitaltilgang, samfundet disponerer over. Det er derfor et samfundsøkonomisk problem i nær sammenhæng med den oversigtlige fysiske planlægning at få klarlagt, hvilke konsekvenser for investeringernes og de løbende udgifters størrelse der følger af variationer i fordelingen på bebyggelsesarter og i bybygningsstandarden.

b. Planlægningen af de offentlige anlæg og institutioner er ikke alene bestemt af de funktionelle og driftsøkonomiske normer for teknisk udstyr, befolkningsunderlag m. v., men indebærer tillige hensynet til det sociale krav om, at der i videst muligt omfang sikres befolkningen ligelig adgang til de offentlige tjenester og kulturelle muligheder, samfundet til enhver tid disponerer over. Det betyder eksempelvis, at der så vidt muligt tilbydes også befolkningen i de tyndt befolkede egne god adgang til den uddannelse og erhvervsudøvelse, som bedst svarer til vedkommendes lyst og evner.

De planlægningsmæssige konsekvenser af dette sociale lighedskrav vil i nogle tilfælde være sammenfaldende med konsekvenserne af en teknisk-funktionel vurdering. I andre tilfælde vil en teknisk-økonomisk motiveret koncentration af serviceinstitut-

terne på færre og større enheder stille de besluttede myndigheder over for valget mellem udbygningsplaner, som i større eller mindre udstrækning tilgodeser økonomiske hensyn på bekostning af en ligelig adgang til de offentlige serviceydelser. Disse valgsituationer indgår i problemstillingen omkring mulighederne for at udjævne de eksisterende forskelle i levestandarderne henholdsvis i de stærkt urbaniserede områder og de mere landbrugsprægede egne af landet.

c. I målsætningsdebatten for samfundsudviklingen lægges der voksende vægt på, at der træffes effektive foranstaltninger til forbedring og beskyttelse af vore fysiske og naturgivne omgivelser i videste forstand.

En rationel og økonomisk motiveret udbygning og fornyelse af vore byer vil ikke være i modstrid med disse synspunkter, men vil i vid udstrækning netop imødekomme kravene om en kvalitativ forbedring af bymiljøet.

De besluttede myndigheder står her principielt i samme valgsituation som ved fastlæggelsen af kvalitetsnormer for de enkelte sektorer udbygning. Selv om omkostningerne ved en effektiv beskyttelse af landskaber og naturmiljøer kan medføre merudgifter for samfundet, er det overvejende sandsynligt, at disse merudgifter vil spare samfundet for uomgængeligt nødvendige udgifter til de samme formål på et senere tidspunkt, bl. a. på grund af de stigende krav til det ydre miljø. Hertil kommer, at spørgsmålet om økonomisk rentabilitet bliver uden mening i de tilfælde, hvor det drejer sig om at afvende en påviselig trussel mod vore fundamentale livsbetingelser.

Det bliver en hovedopgave for de kommende års miljø- og forureningsmålsætningsdebat at afklare, i hvilken udstrækning den nævnte problemstilling vil blive bestemmende for prioriteringen af den samfunds-mæssige indsats for en forbedring af bymiljøet og til beskyttelse af vore naturbetingede livsvilkår.

Hovedtrækkene i den hidtidige lovgivning om fysisk planlægning.

Den første lov om byplanlægning gennemførtes i 1925. Loven blev i 1938 afløst af den nugældende byplanlov, nu lovebekendtgørelse nr. 63 af 20. februar 1970. Loven af 1938 indførte en byplanpligt for købstæderne og andre samlede bebyggelser med mere end 1.000 indbyggere. Boligministeriet er godkendelsesmyndighed for de kommunale forslag til byplanvedtægter.

Det er et særkende for byplanlovens ordning, at den ikke fastlægger standarder eller normer, men